

BÖLÜM 16 ◀

MÜZİK TEMELLİ UYGULAMALAR VE HEMŞİRENİN ROLÜ

İlkay ÇULHA¹

GİRİŞ

Müzik; çeşitli sağlık sorunlarına bağlı olumsuzlukları azaltmak, bozulan fiziksel, duyuşsal, bilişsel ve psikososyal fonksiyonları geliştirmek amacıyla kullanımı artan, bilimsel bakım ve müdahale aracıdır. Müziğin sağlık alanında kullanıldığı müzik temelli uygulamalar; müzik terapisi ve müzik tıbbı (music medicine) olarak iki ayrı kategoride ele alınmaktadır (1). Müzik terapi, onaylanmış bir müzik terapi programını tamamlayan, sertifikası olan bir profesyonel tarafından, terapötik bir ilişki içerisinde kişiselleştirilmiş hedeflere ulaşmak amacıyla müzik müdahalelerinin klinik ve kanıta dayalı kullanımınıdır. Müzik terapi uygulamaları; sağlıklı yaşamın teşvik edilmesi, stres yönetiminin sağlanması, ağrının azaltılması, hafızanın ve iletişimin geliştirilmesi, duyguların ifade edilmesi, fiziksel rehabilitasyon gibi sağlık ve eğitimel alanlarda kullanılmaktadır (2). Müzik terapi, aktif ve pasif olarak iki şekilde uygulanmaktadır. Şarkı söyleme, müziklerin seçilmesi (3), müzik aletlerinin, seslerin ve dans hareketlerinin kullanılması, doğaçlama ve besteleme gibi yöntemler aktif (4); terapistin yönlendirmesiyle, terapist tarafından canlı veya kayıttan müzik dinletilmesi de pasif tekniklerdir (3,4). Ülkemizde sağlık mesleği ve müzik alanı mensupları sağlık bakanlığının sertifikalı eğitim

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü/Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği AD., ilkayc.ilkay@gmail.com

HASTA MEMNUNİYETİ

Literatürde hastaların ağrı yönetiminden memnuniyetini değerlendirmek amacıyla müzik temelli uygulamalar kullanıldığı araştırmalar yer almaktadır. Ağrı yönetiminde eğitilmiş hemşireler tarafından 6 hafta süresince müzik dinletilen son dönem kanser hastalarının (66) ve farklı bir çalışmada kolonoskopi sırasında müzik dinletilen hastaların ağrı yönetimine yönelik memnuniyetlerinin arttığı iletilmektedir (44).

ANNE VE YENİ DOĞAN İLE İLGİLİ DURUMLAR

Müzik temelli uygulamaların yeni doğanın emme durumu, oral beslenmesi, fizyolojik göstergeleri, stres davranışları, uyku durumu, yüz ifadesi, anne-bebek bağlanması gibi durumlar üzerinde olumlu etkileri olmakla birlikte (40), annelerin gevşemelerini sağladığı (67), stres ve anksiyetelerini azalttığı, anne bebek bağlanmasını ve anne sütü miktarını olumlu etkilediği iletilmektedir (40,67).

SONUÇ

Hastalar; tanılama, ayaktan ya da yatarak tedavi süreçleri boyunca ağrı, kanser ağrısı, anksiyete, stres, uykusuzluk, yorgunluk, yaşamsal bulguların stabilizasyonu başta olmak üzere çok farklı sorunlar yaşayabilmekte ve yaşam kaliteleri de etkilenmektedir. Yaşanan sorunların mümkün olduğunca azaltılması, bu sorunların nedenlerine yönelik çözümlerin bulunması ve yaşam kalitesinin arttırılmasında hemşirelik girişimleri yarar sağlayacaktır. Bu nedenle non-farmakolojik ve non-invaziv olması, maliyet etkinliği, hasta bakım sonuçları üzerindeki olumlu etkileriyle birlikte herhangi bir yan etkisinin iletilmemiş olması gibi avantajları nedeniyle müzik temelli uygulamaların (müzik terapi, müzik tıbbı) güncel literatür doğrultusunda planlanarak hemşirelik girişimlerinde/bakımlarında uygulanması önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

1. Torun Ş. Kanıta dayalı müzik terapisi uygulamalarında müziğin rolü. *Anadolu Tıbbi Dergisi*. 2022;(2):1-12.
2. American Music Therapy Association (AMTA). *Definition of music Therapy*. [Online] Available from:

<https://www.musictherapy.org/about/musictherapy/> [Accessed: 18th December 2022]

3. Atkinson TM, Liou KT, Borten MA, et al. Association between music therapy techniques and patient-reported moderate to severe fatigue in hospitalized adults with cancer. *JCO Oncology Practice*. 2020;16(12):e1553–1557.
4. Yılmaz B, Can ÜK. Türkiye’de müzik terapi uygulamalarında kullanılan müzikler. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 2019;13(19):592-620. doi: 10.26466/opus.584795
5. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. *Müzik terapi sağlık alanı sertifikalı eğitim standartları*. [Online] Available from: http://www.istanbul saglik.gov.tr/w/sb/duyurular/belge/muzik_terapi_28112016.pdf [Accessed: 20th November 2022]
6. Golino AJ, Leone R, Gollenberg A, et al. Impact of an active music therapy intervention on intensive care patients. *American Journal of Critical Care*. 2019;28(1):48-55. doi: 10.4037/ajcc2019792.
7. Lin CL, Hwang SL, Jiang P, et al. Effect of music therapy on pain after orthopedic surgery-A systematic review and meta-analysis. *Pain Practice*. 2020;20(4):422-436. Doi: 10.1111/papr.12864
8. Perkins A. Music and art therapy: Approaching patient care with a different stroke. *Nursing Made Incredibly Easy!* 2020;18(3):17–20.
9. Beaulieu-Boire G, Bourque S, Chagnon F, et al. Music and biological stress dampening in mechanically-ventilated patients at the intensive care unit ward-a prospective interventional randomized crossover trial. *Journal of Critical Care*. 2013; 28(4):442-450. doi: 10.1016/j.jcrc.2013.01.007.
10. Contreras-Molina M, Rueda-Núñez A, Pérez-Collado ML, et al. Effect of music therapy on anxiety and pain in the critical polytraumatized patient. *Enfermería Intensiva*. 2021;32(2):79–87. doi: 10.1016/j.enfi.2020.03.003.
11. Yıldırım Y, Dönmez S, Fadıoğlu Ç, et al. Kanser ağrısı. Can G (ed.), *Onkoloji hemşireliğinde kanıttan uygulamaya* içinde. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2015. p.17.
12. Sazak Y, Aytekin KK, Olgun N. Yoğun bakım hastalarında müzik uygulamasının fizyolojik ve psikolojik etkileri: Sistematik derleme. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2021;8(2):203-212. doi: 10.31125/hunhemsire.968858
13. Kievisiene J, Jautakyte R, Rauckiene-Michaelsson A, et al. The effect of art therapy and music therapy on breast cancer patients: What we know and what we need to find out - A systematic review. *Evidence-based Complementary Alternative Medicine*. 2020; 7390321. doi: 10.1155/2020/7390321
14. Karadag E, Ugur O, Cetinayak O. The effect of music listening intervention applied during radiation therapy on the anxiety and comfort level in women with early-stage breast cancer: A randomized controlled trial. *European Journal of Integrative Medicine*. 2019;27:39–44. doi: 10.1016/j.eujim.2019.02.003
15. Celebi D, Yılmaz E, Sahin ST, et al. The effect of music therapy during colonoscopy on pain, anxiety and patient comfort: A randomized controlled trial. *Complementary Therapies in Clinical Practice*. 2020;38:101084. doi: 10.1016/j.ctcp.2019.101084
16. Ozdemir U, Tascı S, Yıldızhan E, et al. The effect of classical Turkish music on pain severity and anxiety levels in patients undergoing bone marrow aspiration and biopsy. *Pain Management Nursing*. 2019;20(1):82–87. doi: 10.1016/j.pmn.2018.04.009
17. Spagnuolo R, Corea A, Blumetti M, et al. Effects of listening to music in digestive endoscopy: A prospective intervention study led by nursing. *Journal of Advanced Nursing*. 2020;76(11):2993–3002. doi:10.1111/jan.14516
18. Koca GY, Aylaz R. The effect of music on pain and anxiety in patients receiving chemotherapy during COVID-19. *European Journal of Cancer Care*. 2022; 31(6):e13715. doi: 10.1111/ecc.13715.

19. Tola YO, Chow KM, Liang W. Effects of non-pharmacological interventions on preoperative anxiety and postoperative pain in patients undergoing breast cancer surgery: A systematic review. *Journal of Clinical Nursing*. 2021;30(23-24):3369–3384. doi: 10.1111/jocn.15827
20. Tayaz E, Kutlutürkan S. Kanser ağrısının yönetiminde bir yaklaşım: müzik terapi. *Ankara Medical Journal*. 2019; 19(4): 784 - 788. doi: 10.17098/amj.652013
21. Bowles L, Curtis J, Davies C, et al. The effect of music on mood, motivation, and exercise among patients in a cardiac rehabilitation program: A pilot study. *Nursing Forum*. 2019;54(3):340–344. doi: 10.1111/nuf.12334
22. Kıtırcı B. Palyatif bakım ünitelerinde uygulanan müzik terapi çalışmaları üzerine bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akad Müzik Araştırmaları Dergisi*. 2018;4(8):64-89. doi: 10.5578/amrj.67083
23. Chen SC, Yeh ML, Chang HJ, et al. Music, heart rate variability, and symptom clusters: a comparative study. *Supportive Care Cancer*. 2020;28(1):351–360. doi: 10.1007/s00520-019-04817-x
24. Algül G, Kılıçarslan TE. Müzik temelli uygulamaların pediatri hastalarında kullanımı ve hemşirelik bakımına etkisi: Geleneksel derleme. *Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Dergisi*. 2022;5(1):68–74.
25. Facchini M, Ruini C. The role of music therapy in the treatment of children with cancer: A systematic review of literature. *Complementary Therapies in Clinical Practice*. 2021;42:101289. doi: 10.1016/j.ctcp.2020.101289
26. Hwang, MH. Integrative perspectives on mindfulness, music and music therapy: A literature review. *Approaches: An Interdisciplinary Journal of Music Therapy*. 2021;1-26.
27. Wood C, Cutshall SM, Lawson DK, et al. Music therapy for anxiety and pain after spinal cord injury: A pilot study. *Global Advances in Integrative Medicine and Health*. 2021;10:1-8. doi: 10.1177/21649561211058697
28. Astuti NF, Rekawati E, Wati DNK. Decreased blood pressure among community dwelling older adults following progressive muscle relaxation and music therapy (RESIK). *BMC Nursing*. 2019;18(1):1-5. doi: 10.1186/s12912-019-0357-8
29. Icel S, Basogul C. Effects of progressive muscle relaxation training with music therapy on sleep and anger of patients at Community Mental Health Center. *Complementary Therapies in Clinical Practice*. 2021;43:101338. doi: 10.1016/j.ctcp.2021.101338
30. Lee YJ, Kim MA, Park HJ. Effects of a laughter programme with entrainment music on stress, depression, and health-related quality of life among gynaecological cancer patients. *Complementary Therapies in Clinical Practice*. 2020;39:101118. doi: 10.1016/j.ctcp.2020.101118
31. Liao SJ, Chong MC, Tan MP, et al. Tai Chi with music improves quality of life among community-dwelling older persons with mild to moderate depressive symptoms: A cluster randomized controlled trial. *Geriatric Nursing*. 2019;40(2):154-159. doi: 10.1016/j.gerinurse.2018.08.001
32. American Music Therapy Association (AMTA). *American Music Therapy Association Music Listening Guidelines*. 2021. [Online] Available from: https://www.musictherapy.org/research/guidance_for_music_listening_programs/ [Accessed: 15th November 2022]
33. American Music Therapy Association (AMTA). *Music Therapy for Pain Management*. [Online] Available from: https://www.musictherapy.org/assets/1/7/FactSheet_Music_Therapy_for_Pain_Management_2021_4-22update.pdf [Accessed 20th December 2022]
34. Poulsen MJ, Coto J. Nursing music protocol and postoperative pain. *Pain Management Nursing*. 2018;19(2):172-176. doi: 10.1016/j.pmn.2017.09.003
35. Joanna Briggs Institute. The Joanna Briggs Institute Best Practice Information Sheet: music as an intervention in hospitals. *Nursing and Health Science*. 2011;13(1):99-102. doi: 10.1111/j.1442-2018.2011.00583.x

36. Büyükbayram Z, Aksoy M. Hemodiyaliz hastalarının semptom yönetiminde kullanılan integratif yöntemler. *Nefroloji Hemşireliği Dergisi*. 2021;16(1):30-40.
37. Geyik Gİ, Doğan S, Ozbek H, et al. The effect of music therapy on the physical and mental parameters of cancer patients during hematopoietic stem cell transplantation. *Perspectives in Psychiatric Care*. 2021;57(2):558-564. doi: 10.1111/ppc.12578
38. Aktas YY, Karabulut N. The use of cold therapy, music therapy and lidocaine spray for reducing pain and anxiety following chest tube removal. *Complementary Therapies in Clinical Practice*. 2019; 34:179-184. doi: 10.1016/j.ctcp.2018.12.00
39. Tang H, Chen L, Wang Y, et al. The efficacy of music therapy to relieve pain, anxiety, and promote sleep quality, in patients with small cell lung cancer receiving platinum-based chemotherapy. *Supportive Care in Cancer*. 2021;29(12):7299-7306. doi: 10.1007/s00520-021-06152-6
40. Derince D. İntegratif hemşirelik ve yenidoğan bakımında integratif hemşireliğin önemi. *Sauhsd*. 2019;2(3):1-12.
41. Richard-Lalonde M, Gélinas C, Boitor M, et al. The effect of music on pain in the adult intensive care unit: A systematic review of randomized controlled trials. *Journal of Pain Symptom Management*. 2020;59(6):1304-1319.
42. Bayındır S, Koçyiğit F. Yoğun bakım ünitesinde ağrı ve anksiyete yönetiminde nonfarmakolojik adjuvan tedavi: Müzik terapi. *Maltepe Tıp Dergisi*. 2017;9(1):14-17.
43. Huang WH, Dou ZL, Jin HM, et al. The effectiveness of music therapy on hand function in patients with stroke: A systematic review of randomized controlled trials. *Frontiers in Neurology*. 2021;12:1-11. doi: 10.3389/fneur.2021.641023
44. Ko SY, Leung DYP, Wong EML. Effects of easy listening music intervention on satisfaction, anxiety, and pain in patients undergoing colonoscopy: A pilot randomized controlled trial. *Clinical Interventions in Aging*. 2019;14:977-986. doi: 10.2147/CIA.S207191
45. Chahal JK, Sharma P, Sulena, et al. Effect of music therapy on ICU induced anxiety and physiological parameters among ICU patients: An experimental study in a tertiary care hospital of India. *Clinical Epidemiology and Global Health*. 2021;11:100716. doi:10.1016/j.cegh.2021.100716
46. Doğan YÖ, Başer M. Preeklampsili gebelerde kan basıncının düzenlenmesi ve anksiyetenin azaltılmasında müziğin kullanımı. *JAREN Hemşirelik Akademik Araştırma Dergisi*. 2021;7(1):36-40. doi: 10.55646/jaren.2021.50479
47. Kılıç A, Can GÖ. Gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemde müzik terapinin kanıt temelli kullanımı. *KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2021;2:47-60.
48. Tang Q, Huang Z, Zhou H, et al. Effects of music therapy on depression: A meta-analysis of randomized controlled trials. *PLoS One*. 2020;15(11):e0240862. doi: 10.1371/journal.pone.0240862.
49. Bradt J, Dileo C, Myers-Coffman K, et al. Music interventions for improving psychological and physical outcomes in people with cancer. *Cochrane Database Systematic Review*. 2021;10(10). doi: 10.1002/14651858.CD006911.pub4.
50. Simsek YZ. Usage of non-pharmacologic methods on postoperative pain management by nurses: Sample of Turkey. *International Journal of Caring Science*. 2019;12(1):529-541.
51. Demirdağ, H. Cerrahi hastalarında müzikle tedavi. *Sağlık ve Yaşam Bilimleri Dergisi*. 2021; 3(2): 133-139. doi: 10.33308/2687248X.202132214
52. Patiyal N, Kalyani V, Mishra R, et al. Effect of music therapy on pain, anxiety, and use of opioids among patients underwent orthopedic surgery: A systematic review and meta-analysis. *Cureus*. 2021; 13(9): e18377. doi: 10.7759/cureus.18377
53. Giordano F, Zanchi B, De Leonardi F, et al. The influence of music therapy on preoperative anxiety in pediatric oncology patients undergoing invasive procedures. *The Arts in Psychotherapy*. 2020;68:101649. doi: 10.1016/j.aip.2020.101649

54. Sayar S, Ergin D. Ortopedi servisinde yatan çocuk hastalarda ameliyat sonrası ağrı yönetimi müziğin etkisinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*. 2019;12(1):67-73.
55. Valero-Cantero I, Martínez-Valero FJ, Espinar-Toledo M, et al. Complementary music therapy for cancer patients in at-home palliative care and their caregivers: Protocol for a multicentre randomised controlled trial. *BMC Palliative Care*. 2020;19(1):1-11. doi: 10.1186/s12904-020-00570-9
56. Yangoz ST, Ozer Z. Effects of music intervention on physical and psychological problems in adults receiving haemodialysis treatment: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Clinical Nursing*. 2022;31(23-24):3305-3326. doi: 10.1111/jocn.16199.
57. Kurt T, Çelik S. Yoğun bakım hastalarını mekanik ventilasyondan ayırma sürecinde doğa temelli ses terapisinin etkisi. *Cukurova Medical Journal*. 2019;44(Suppl 1):119-132. doi:10.17826/cumj.556065
58. Yue W, Han X, Luo J, et al. Effect of music therapy on preterm infants in neonatal intensive care unit: Systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Journal of Advanced Nursing*. 2021;77(2):635-652. doi: 10.1111/jan.14630
59. Ertekin PS, Tel H. The effect of music on auditory hallucination and quality of life in schizophrenic patients: A randomised controlled trial. *Issues in Mental Health Nursing*. 2019;40(1):50-57. doi: 10.1080/01612840.2018.1463324
60. Cheung AT, Li WHC, Ho KY, et al. Efficacy of musical training on psychological outcomes and quality of life in Chinese pediatric brain tumor survivors. *Psychooncology*. 2019;28(1):174-180. doi: 10.1002/pon.4929
61. Li Y, Xing X, Shi X, et al. The effectiveness of music therapy for patients with cancer: A systematic review and meta-analysis. *Journal Advanced Nursing*. 2020;76(5):1111-1123. doi: 10.1111/jan.14313
62. Loewy J. Music therapy as a potential intervention for sleep improvement. *Nature and Science of Sleep*. 2020;12:1-9. doi: 10.2147/NSS.S194938
63. Chen CT, Tung HH, Fang CJ, et al. Effect of music therapy on improving sleep quality in older adults: A systematic review and meta-analysis. *Journal of the American Geriatrics Society*. 2021;69(7):1925-1932. doi: 10.1111/jgs.17149
64. Wang Q, Chair SY, Wong EML, et al. The effects of music intervention on sleep quality in community-dwelling elderly. *The Journal of Alternative and Complementary Medicine*. 2016;22(7):576-584. doi: 10.1089/acm.2015.0304
65. Lin ZW, Huang ST, Xu N, et al. Effect of music therapy on the chronic pain and midterm quality of life of patients after mechanical valve replacement. *Annals of Thoracic and Cardiovascular Surgery*. 2020;26(4):196-201. doi: 10.5761/atcs.oa.20-00022
66. Pathania S, Slater LZ, Vose C, et al. Music therapy and pain management in patients with end-stage liver disease: An evidence-based practice quality improvement project. *Pain Management Nursing*. 2019;20(1):10-16. doi:10.1016/j.pmn.2018.07.004
67. Varioşlu Y, Satılmış Gİ. Preterm doğumlarda anne sütünün artırılmasında alternatif bir yöntem: Müzik terapi. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 2019;5(2):70-82.